

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

Розглянута проблема модульного навчання, а саме особливості його реалізації в сучасній українській вищій школі. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що в останні роки обрано курс на формування європейських стандартів в освіті й принципів організації освітнього процесу. Орієнтація на європейську систему й водночас прагнення до інтеграції сприяють активному реформуванню вищої освіти нашої країни. Наголошено, що модульна система має переваги та недоліки, а тому в сучасних закладах освіти означено досить різнобічне розуміння щодо її використання в освітньому середовищі.

На прикладі підготовки фахівців фармацевтичних спеціальностей у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі опрацьовано функціонування модульного навчання через реалізацію його принципів: модульності, проєктування, гнучкості, індивідуалізації, усвідомленої перспективи, паритетності й забезпечення дидактичної мети. Принципи модульного навчання розглянуто через призму формування в студентів фармацевтичної галузі насамперед комунікативної компетентності, оскільки ця якість є головною вимогою постійного професійного зростання.

Видокремлено основні вимоги успішного навчання студентів і з'ясовано, що перспективною умовою щодо розвитку комунікативної компетентності є індивідуальний підхід. З'ясовано, що індивідуальна навчальна модульна програма для кожного студента складається так, аби навчити його самостійно виконувати роботу швидко, якісно й ефективно, що, власне, і забезпечить закріплення важливих для фармацевтів комунікативних умінь і навичок, адже швидкість і якість дають можливість перемогти в конкурентній боротьбі за вільне робоче місце на ринку праці, а цього досягти можна за допомогою спільної творчої роботи викладача-ментора й активного студента, який буде зацікавлений у реалізації себе в успішній майбутній кар'єрі.

Ключові слова: модуль, модульне навчання, ментор, принцип модульного навчання, комунікативна компетентність, фармація.

Сучасна освіта в Україні поряд зі становленням національної та суспільно-політичної незалежності впевнено крокує до модернізації навчальних технологій. Важливим завданням швидкої адаптації української освіти до міжнародного, соціокультурного та професійного простору є реформування вищої школи, адже випускники заповнюють важливу нішу ринку праці через набуту професійну компетентність. Важливим етапом у реалізації цього завдання для освіти стало підписання Болонської декларації, якою передбачено реалізацію багатьох ідей і проєктів, що сприятимуть формуванню єдиного якісного освітнього середовища. Передумовами входження України до Болонського процесу стали адаптація законодавства, структурні зміни освіти, запровадження в систему вищої школи Європейської кредитно-трансферної та акумулювальної системи (ECTS) і, найважливіше, проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації.

Динамічний розвиток інформаційного простору, його насиченість і різноплановість сприяють удосконаленню фундаментальних підходів до якісної підготовки фахівців – ініціативних, творчих громадян, наділених почуттям обов'язку, відповідальності, активний і таких, які вміють швидко адаптуватися до нових умов, стрімко навчатися та постійно розвиватися. Цього можна досягти за умови формування в студентів почуття самостійності та творчості (критичного мислення), а це здійснюється шляхом упровадження в освітній процес ключових принципів модульного навчання.

Механізми модульного навчання були предметом вивчення А. Алексюка, Н. Лукашової, О. Власової, І. Ковалинської, Н. Пахомової, А. Фурман, П. Юцявичене, Г. Чернобельської, В. Применка. Аспекти впровадження технології модульного навчання в освітній процес розглядали А. Алексюк, С. Батишев, М. Чошанов, П. Юцявичене, А. Фурман, І. Бабин, І. Богданова, Л. Гранюк, Н. Пахомова, О. Дубасенюк, З. Кучер, Г. Мельниченко, І. Мищук, Н. Шиян та ін. У праці А. Алексюка “Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія” описано механізми функціонування модульного навчання на прикладі Кутаїського політехнічного інституту. Практичне апробування до принципів модульного навчання відзначили Т. Мишковська, О. Удовичка, Л. Романишина, А. Фурман, М. Костюченко, Д. Панькова тощо. Проте не всі дослідники стоять на позиції продуктивного функціонування модульного навчання в Україні. Провокативною є стаття І. Катеренчук та І. Циганенко “Болонський процес, кредитно-модульна система і проблеми якісної підготовки на терапевтичній кафедрі”. Головним аргументом проти модульної системи є той факт, що в Україні вона не працює, принаймні в підготовці медичних працівників: “Кредитно-модульна система підготовки перетворила лікаря і викладача в бухгалтера, який замість фонендоскопа постійно ходить із калькулятором. Стало обов'язковою умовою дотримання календарного плану занять, незалежно від того, чи наявний тематичний хворий у клініці, чи ні. Часто студентам замість обстеження тематичного хворого пропонується ситуаційна задача, яка ніяк не може замінити живого спілкування з пацієнтом” [2, с. 2]. Схожу позицію

займає і Ю. Рашкевич у роботі “Болонський процес та нова парадигма вищої освіти”, де вказує на основні недоліки реалізації модульного навчання, які пов’язані передусім із тим, що варто ґрунтовніше вивчити це питання та його адаптацію до українських умов освіти: “Основний термін ЄКТС модуль (який практично є синонімом навчальної дисципліни) почали трактувати як часовий відрізок (семестр ділять на два модулі), виник новий термін – “змістовий модуль” – як частина дисципліни. Змістові модулі почали оцінюватися незалежно, семестрову оцінку стало можливим отримати без складання іспиту – арифметичним додаванням результатів “модулів” [...]. Я вже не згадую про пов’язаний із цим розгул бюрократії, особливо на місцях [...]. Вершиною “адаптації ідей” стала вимога виставлення оцінок відразу у трьох шкалах: 100-бальній, державній та ЄКТС” [7, с. 6]. Такий дискусійний підхід до проблеми модульного навчання сприяє актуальності цієї теми й сьогодні.

Метою статті є аналіз основних принципів модульного навчання та їх вплив на формування комунікативної компетентності студентів-фармацевтів.

Центральним поняттям, яке варто було б актуалізувати, є термінологічна лексема “модуль”. А. Алексюк вважає, що модуль – це відносно стійка частина навчального процесу, яка містить насамперед одне або кілька близьких за змістом і функціональних за значенням понять, законів, принципів [1]. А. Фурман [8; 9] зауважує, що модуль – це окремі “функціонально-автономні вузли”, відображені в змісті, організаційних формах і методах, призначення яких полягає в розробці психолого-педагогічних завдань, що сприятимуть мотивації та посиленому навчальному інтересу під час індивідуального навчання. Така освітня діяльність оптимізує на практиці академічні й особисті досягнення студентів із певним рівнем попередньої підготовки. Слушною видається позиція дослідниці П. Юцявичене [10], яка розуміє модуль як цільовий функціональний вузол, у якому об’єднані навчальний зміст і технологія оволодіння темою. В. Применко означає “модуль” як “відносно самостійну частину навчального процесу (певний функціональний вузол і цілісний блок інформації), яка містить одне чи кілька близьких за змістом і фундаментальних за значенням понять, законів і принципів” [6].

Важливою під час формування модульного навчання є самостійна робота студентів. Учасник навчального процесу опрацьовує матеріал, користуючись навчально-методичною літературою та виконує запропоновані викладачем завдання. Тому використання навчального модуля передбачає перерозподіл бюджету часу, що його виділено на засвоєння певного курсу. Наступний інтервал розподілено на практичні й лабораторні заняття з обов’язковим використанням активних методів навчання (проблемних ситуацій, ділових ігор, дискусій, бесід тощо) зі здійсненням поточного контролю. Решта частина часу має відводитися на лекційні заняття, які за змістом є вступними (установчими) або оглядовими та, як правило, читаються на початку й у кінці модуля. Модуль – це своєрідний довершений блок з чітко визначеними початком і кінцем. У кожному модулі не лише є текстовий зміст матеріалу, а й розроблені завдання відповідно до матеріалу, які варто виконати; питання для контролю з боку педагогів і питання для здійснення самоконтролю. У модульному навчанні використовується модульно-рейтингова система оцінювання знань, умінь і навичок.

Аналіз функціонування механізмів модульного навчання здійснено на основі методу педагогічного спостереження, зокрема вивчення особливостей освітньої діяльності студентів Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу (до уваги бралися студенти освітнього рівня першого (бакалаврського)). У результаті спостереження відзначено позитивні й водночас негативні аспекти. Щодо позитивних варто було б відзначити стимулювальну роль у навчальному процесі, оскільки студенти були зацікавлені у швидкому досягненні бажаного результату, адже можна самому рахувати свої бали й уникати зайвого стресу під час сесії. Самостійна робота студентів, за нашими спостереженнями, суттєво вплинула на формування та розвиток комунікативних якостей: уміння вести дискусію, переговори, ділові бесіди; переконливо наводити аргументи; досягати компромісу в конфліктних ситуаціях; забезпечувати реалізацію успішних взаємин у професійній діяльності, що вкрай важливо на сучасному фармацевтичному ринку праці.

Проте відзначено й деякі недоліки модульного навчання. На думку викладачів коледжу, успішність у певної групи студентів дещо стала падати, оскільки більшості було достатньо подолати мінімальний поріг. Також деяким студентам важко навчатися самостійно: вони не можуть раціонально впорядковувати свій час, виокремлювати головне й відкидати зайве. Часто студент заціклювався на дуже вузькому аспекті й не був здатен освоїти решту матеріалу. Студенти зауважували, що самі викладачі нечітко розуміли особливості нової системи, відзначено відсутність прозорої системи оцінювання. Досить важливим стало питання щодо дотримання студентами основних норм академічної доброчесності. Тому тут важливою залишалася робота викладача, але вже не як фахівця та знавця певного предмета, а як ментора, який спровадить у необхідне русло, дасть цінні поради швидкого опрацювання й навіть засвоєння матеріалу. Незважаючи на недоліки цієї системи, усе ж варто наголосити на тому, що вона сприяла “мобільності студентів і викладачів”, дала змогу “продовжувати навчання в будь-який час і в будь-якому навчальному закладі” [3, с. 273].

Для ефективного впровадження модульного навчання в освітній процес потрібно дотримуватися принципів, які були б дієвими та результативними. Н. Пахомова в педагогічних працях пропонує низку принципів модульного навчання. У процесі педагогічного спостереження нами запропоновано перевірити ефективність цих принципів під час освітньої діяльності студентів-фармацевтів. Така ідея виникла на основі твердження дослідниці: “Модульне навчання характеризується адаптивністю, реалізація якої відбивається

в специфічних способах організації індивідуально-диференційованого навчання. Відведення більшості часу на самостійну роботу студентів і відсутність спілкування в модульному навчанні вдало компенсується нетрадиційними формами і методами активного навчання, які дозволяють активізувати пізнавальну діяльність та розвивати допитливість і формувати комунікативні навички” [5, с. 186]. Отже, науковиця вважає, що модульне навчання має налаштовувати студентів на самостійну роботу, а викладачів спонукати до пошуку нетрадиційних форм і методів навчання.

Таким чином, основними принципами організації модульного навчання, за Н. Пахомовою, є:

– *принцип модульності*, що визначає підхід до організації оволодіння студентом функціональними дидактичними вузлами (модулями), чітко визначеними педагогом, окремий модуль автономний, складається з конструкторних елементів, які легко видозмінюються. Реалізація цього принципу сприяла утвердженню навички швидко адаптуватися до нової ситуації, зорієнтуванню в новому матеріалі, адже хід навчання легко можна було передбачити завдяки стабільному плануванню. Студенти відчували себе впевненими, що давало змогу більше часу й емоцій зосередити на змісті навчання;

– *принцип системності модульного підходу*, який є одним із основних принципів і полягає в єдності *теоретичного, практичного, самостійного та науково-дослідного* складників діяльності студента. Кожний складник наповнено певними дидактичними елементами, які важливі у формуванні цілісної системи пізнавально-професійних умінь і навичок на основі необхідного й достатнього знання, без якого ні модуль, ні дисципліна в цілому існувати не можуть. Так, наприклад, під час вивчення української мови за професійним спрямуванням (англійської мови за професійним спрямуванням) студенти не лише засвоювали мовленнєві норми та принципи діловодства, а й навчалися використовувати в процесі професійного спілкування мовні нормативні принципи з метою забезпечення точності, правильності, чіткості й доступності мовленнєвої інформації, аби володіти тактикою і стратегіями спілкування, основними законами та способами комунікативної поведінки;

– *принцип проектування*, який пов’язаний із тим, що в педагогіці моделюють зміст освіти й водночас способи навчальної діяльності. Важливо також урахувати чіткість і логічність у формуванні проекту навчальної дисципліни. Важливо спроектувати так навчальний матеріал, щоб він мав логічну послідовність і давав відповіді на доцільність його вивчення та функціонування в майбутній професійній сфері, про що вже зазначається на перших лекційних заняттях гуманітарного циклу.

Частково викоремлені принципи організації модульного навчання можна доповнити й іншими, які, на нашу думку, є не менш важливими в процесі організації самого навчання й водночас під час формування в студентів комунікативних знань і вмінь. Так, варто звернути увагу на *принцип гнучкості*. Важливо, що гнучкість стосується структури, змісту модулів, а також передбачає врахування індивідуальних потреб студентів. Тут мова йде не лише про створення умов для, наприклад, адаптації здобувача освіти, а й про потреби постійного оновлення змісту, що може переформатовуватися відповідно до потреб на ринку праці, адже вимоги останнього постійно змінюються, а тому майбутній фахівець і заклад, що його готує, мають постійно слідкувати за новинками та змінами ринкового попиту.

Близьким до останнього є *принцип індивідуалізації* модульного навчання, що передбачає орієнтацію на індивідуальні особливості студентів у процесі самоосвітньої діяльності. Викладач намагається пришвидшити процес засвоєння матеріалу, зробити його продуктивним, поглибити знання й удосконалити навички, заохочує студентів високими балами, конкурсами, нагородами тощо. На жаль, спостерігається й зворотна тенденція: часто це призводило до відтягування часу для здачі матеріалів, а самі роботи були поверховими та позбавленими наукової новизни. Тому навчання може бути лише тоді ефективним, коли й сам студент, і викладач активно та вмотивовано працюватимуть на результат. Багаторічна практика корумпованості в освіті, бюрократизму, відсутність належної оплати праці викладачів, відсутність об’єктивності під час працевлаштування – усе це руйнує будь-які спроби актуалізації модульної освіти.

Логічним продовженням вищезазначеного принципу є *принцип усвідомленої перспективи* (за П. Юцвічене), спрямований на глибоке розуміння тими, хто навчається, близьких, середніх і віддалених цілей (перспектив) освітньої діяльності, а також *принцип паритетності* (за Н. Пахомовою), що передбачає рівність і співробітництво студента й викладача (майстра) у навчальному процесі. Такий механізм реалізовується через взаємодію з домінуванням творчого (продуктивного) типу навчального процесу над репродуктивним (пояснювальним). Аби процес був дієвим, повинна відбуватися повноцінна, продуктивна й результативна комунікація. Студент має вміти донести до викладача набуті ним знання та вміння; продемонструвати їх через грамотно сформульовані граматичні й логічні конструкції; переконати в засвоєнні ним (студентом) програмового матеріалу та оперування ним у професійній діяльності. Роль викладача (майстра) у цьому процесі полягає в консультативно-координаційних діях, а не керуючих, домінантних.

Принцип забезпечення дидактичної мети (за Н. Пахомовою) полягає в підпорядкуванні всіх елементів модуля комплексній дидактичній меті, тобто формуванні пізнавальних, діяльностей умінь, здатності жити в гармонії із собою та світом. Студент повинен поставити перед собою логічне дидактичне запитання: “Навіщо мені це вивчати?” Кожен викладач має сам засвоїти принципи цієї дидактичної системи, вміти скласти модульну програму, розробляти комплект завдань, вправ, тестів. Нами спостерігалася позитивна динаміка в роботі студентів, за умови якої в кожній темі намагалися вибудувати паралель засвоєних знань із

реалізацією їх у майбутній професії. Інтерес до вивчення теми швидко зростає, студенти активно ставили запитання та пропагували дискусії.

Логічно близькими до вищезазначених є принципи *гуманізації, реалізації зворотного зв'язку, різномановності методичного консультування* в умовах модульного навчання, переходу керування в *самокерування*, що передбачають тісний контакт педагога та студента, відчуття відповідальності й самодисципліни в останнього.

Висновки. Отже, модульне навчання продукує якість і гнучкість професійної підготовки майбутніх фахівців на ринку праці, виховує самостійність, прагнення до саморозвитку, стійку мотивацію до професійного зростання. Але без чітких принципів організації модульного навчання все може зійти нанівець і навіть сприяти деградації учасників навчального процесу. Важливо не забувати, що лише системність, програмовість, чітко сформовані блоки-модулі, індивідуально-диференційований, проблемний підхід до навчання, посилення мотивації, гнучкість, варіативність, постійне самовдосконалення сприятимуть результативності модульного навчання. Головні переваги цього механізму полягають у виховуванні самостійності, економії часу, демократизації освітнього процесу, студентоцентризмі, гнучкості й динамічності. Серед основних принципів організації модульного навчання варто виокремити модульність, системність, проєктування, гнучкість, індивідуалізацію модульного навчання, дієвість та оперативність знань, принцип усвідомленої перспективи, паритетності, принцип забезпечення дидактичної мети, гуманізації.

Серед усіх принципів варто акцентувати увагу на створенні умов для самостійного та творчого освоєння матеріалу студентами, адже це є головним завданням європейської освіти: нікому не потрібен той багаж інформації, який просто і швидко можна знайти в інтернет-просторі. Ринок праці потребує фахівців, які зможуть швидко адаптуватися до нових умов, реагувати на зміни, бути психологічно стійкими, відповідальними в прийнятті професійних рішень. Політична воля влади, вивчення проблем навчання, удосконалення шляхів реалізації цього процесу допоможуть зробити це результативно та якісно, адже все частіше учасники навчального процесу вбачають більше переваг такого навчання, а не недоліків.

Використана література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи: курс лекцій: Модульне навчання. Київ : Вид-во ІСД МО України, 1993. 220 с.
2. Катеренчук І. П., Циганенко І. В. Болонський процес, кредитно-модульна система і проблеми якісної підготовки на терапевтичній кафедрі. URL: <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/8479/1/bolprockredmodsis.pdf> (дата звернення: 01.10.2021).
3. Ковалінська І. Основні принципи організації навчальної діяльності в сучасних умовах. *Освіта регіону : український науковий журнал. Серія "Політологія. Психологія. Комунікації"*. 2012. № 1. С. 273.
4. Лукашова Н. І. Модульне навчання в розвитку вітчизняної методики хімії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 6 (32). С. 359–368.
5. Пахомова Н. Г. Принцип організації модульного навчання в процесі професійної підготовки дефектологів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 "Корекційна педагогіка та спеціальна психологія"*. 2011. Вип. 17. С. 185–192.
6. Применко В. П. Використання елементів модульної системи навчання у системі профільної освіти старшокласників. URL: <http://stepmrvk.net.ua/modulne-navchannya.html> (дата звернення: 01.10.2021).
7. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
8. Фурман А. В. Модульне-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення : монографія. Київ, 1997. 340 с.
9. Фурман А. Ф. Модульно-розвивальне навчання – система педагогічних інновацій. *Педагогіка і психологія*. 1995. № 3. С. 97–104.
10. Юцявичене П. А. Теория и практика модульного обучения. Каунас : Швиеса, 1989. 272 с.

References:

1. Aleksyuk A. M. (1993). Pedagogika vyshchoi shkoly [Pedagogy of high school]: kurs lektzii: Modulne navchannia. K.: Vyd-vo ISD MO Ukrainy. 220 s. [in Ukrainian].
2. Katerenchuk I. P., Tsyhanenko I. V. Bolonskyi protses, kredytno-modulna systema i problemy yakisnoi pidhotovky na terapevtychnii kafedri [Bologna process, credit-module system and problems of quality training at the therapeutic department]. URL: <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/8479/1/bolprockredmodsis.pdf> (data zvernennia: 01.10.2021) [in Ukrainian].
3. Kovalynska I. (2012). Osnovni pryntsyipy orhanizatsii navchalnoi diialnosti v suchasnykh umovakh [Basic principles of organization of educational activity in modern conditions]. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal "Osvita rehionu". Politolohiia. Psykholohiia. Komunikatsii. #1*. S. 273 [in Ukrainian].
4. Lukashova N. I. (2013). Modulne navchannia v rozvytku vitchyznianoii metodyky khimii [Modular training in the development of national methods of chemistry]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. # 6 (32)*. S. 359–368 [in Ukrainian].
5. Pakhomova N. H. (2011). Pryntsyip orhanizatsii modulnoho navchannia v protsesi profesiinoi pidhotovky defektolohiv [The principle of organization of modular training in the process of professional training of defectologists]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 19: Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia. Vyp. 17*. S. 185–192 [in Ukrainian].
6. Prymenko V. P. Vykorystannia elementiv modulnoi systemy navchannia u systemi profilnoi osvity starshoklasnykiv [The use of elements of a modular system of education in the system of specialized education of high school students]. URL: <http://stepmrvk.net.ua/modulne-navchannya.html> (data zvernennia: 01.10.2021) [in Ukrainian].
7. Rashkevych Yu. M. (2014). Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity [The Bologna Process and a new paradigm of higher education]. *Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki*. 168 s. [in Ukrainian].
8. Furman A. V. (1997). Modulne-rozvyvalne navchannia: pryntsyipy, umovy, zabezpechennia: Monohrafiia [Modular developmental learning: principles, conditions, support]. K. 340 s. [in Ukrainian].

9. Furman A. F. (1995). Modulno-rozvyvalne navchannia – systema pedahohichnykh innovatsii [Modular and developmental learning – a system of pedagogical innovations]. Pedahohika i psykhohohiia. # 3. S. 97–104 [in Ukrainian].
10. Yutsiavychene P. A. (1989). Teoriya y praktyka modulnoho obuchenya [Theory and practice of modular learning]. Kaunas: Shvyesa. 272 s. [in Russian].

Suvorova L. K., Muzychuk V. V., Protsiuk I. Ye. Implementation of the principles of modular learning in the process of communicative competence formation in students of pharmaceutical teaching facility

The article considers the problem of modular education, namely the peculiarities of its implementation in modern Ukrainian higher education. The relevance of the chosen topic is due to the fact that in recent years a course has been chosen for the formation of European standards in education and the principles of organization of the educational process. Orientation to the European system and at the same time the desire for integration contribute to the active reform of higher education in our country. It is emphasized that the modular system has advantages and disadvantages, and therefore in modern educational institutions there is a very diverse understanding of its use in the educational environment.

The functioning of modular training through the implementation of its principles: modularity, design, flexibility, individualization, conscious perspective, parity and providing a didactic purpose is studied on the example of training specialists in pharmaceutical specialties in Zhytomyr Basic Applied College of Pharmacy. The principles of modular learning were considered through the prism of the formation of future pharmacists' communicative competence, as this quality is the main requirement for continuous professional growth.

The main requirements for successful students' learning are highlighted and it is found out that a promising condition for the development of communicative competence is an individual approach. It was specified that the individual modular curriculum for each student is designed to teach him/her to do the job quickly, efficiently and to a good quality, which in fact will ensure the consolidation of important for pharmacists communicative skills, because speed and quality make it possible to win in the competition for a vacancy in the labor market, and this can be achieved through the joint creative work of a teacher-mentor and active student, who will be interested in realizing themselves in a successful future career.

Key words: module, modular training, mentor, principle of modular training, communicative competence, pharmacy.

УДК 373.2.015.31:730

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.37>

Темнікова І. М., Темніков В. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті обґрунтовано доцільність оптимізації мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

Мова – невичерпне багатство, яким природа обдарувала людину, його можна примножити, а можна й непомітно розгубити. Тому перед педагогом завжди стоїть завдання: прищепити дитині любов до слова, навчити її чітко, красиво і влучно висловлюватися, обстоювати власну думку. Тобто першочерговим завданням мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства є виховання мовної особистості, такої, яку характеризує достатній рівень мовленнєво-комунікативної компетентності, що вільно і творчо застосовує мову в різних ситуаціях життєдіяльності.

Комунікативно-мовленнєвий розвиток учені розглядають як процес становлення форм і засобів взаємодії дитини з оточенням, у якій віддзеркалені новоутворення емоційно-вольової, когнітивної, особистісної сфери людини як суб'єкта спілкування.

Видається, проблема розвитку мовленнєвого розвитку дошкільника ні в якому разі не обділена увагою науковців і практиків. У чому ж тоді полягає суперечність у підході до розв'язання проблеми мовленнєвого розвитку дитини? Які питання з'являються внаслідок зазначеної суперечності?

Надмірне використання педагогом різних і, звичайно, корисних форм роботи із закріпленням навичок (звукових, лексичних, граматичних) зазвичай шкодять головному завданню – мисленню дитини. Мовленнєва функція як найвища психічна властивість залишається за межами уваги вихователя. Водночас мовленнєве мислення дає здатність розвивати думку мовленнєвими засобами, удосконалюючи тим самим мовленнєві навички, форми й засоби спілкування. До того ж складність цього процесу полягає ще й у тому, що кожен індивід іде до цього у власному темпі та власним шляхом.

Ось чому проблема оптимізації мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є актуальною.

Ключові слова: лінгводидактика, зв'язне мовлення дошкільників, монологічне мовлення, оптимізація, мовна особистість, мовна одиниця, мовленнєве спілкування, мовленнєва діяльність, мовленнєві вміння, мовленнєва компетенція.

Сучасна дошкільна лінгводидактика концептуально по-новому підходить до визначення мети мовленнєвого розвитку дітей, розглядаючи її в контексті загального розвитку культури особистості, як того вимагає базовий компонент дошкільної освіти. Значна увага приділяється формуванню мовленнєвої, комунікативної компетенції дитини, вихованню мовної особистості, яка “володіє виражальними засобами рідної мови, усіма її видами і типами, спроможна вільно, у неповторній мовленнєвій формі виражати власну позицію патріота і громадянина щодо певних життєвих явищ” [1].